Numer 14. Lwów dnia 15. maja 1904 Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ. ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi: kwartalnie K. 3·— półrocznie „ 5·— rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę.

OGŁOSZENIA: 1 str. 100 K. 1/2 str. 60 K. 1/4 str. 35 K. 1/8 str. 20 K. 1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: we Lwowie: Administracya „Dobrobytu“ ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmanna; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfisch. gasse 10. — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A Adolf Chulawski VI. Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“ i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25. każdego miesiąca.

Galicyjska Kasa Oszczędności.

Dnia 14. bm. odbyło się Walne Zgromadzenie Gal. Kasy Oszczędności. Prezes poseł Niezabitowski zagaił obrady, poświęcając wspomnienie pośmiertne członkom Towarzystwa, zmarłym w roku ubiegłym, a mianowicie: ks. Stopczyńskiemu.

R. Pierożyński przedstawił sprawozdanie z czynności Kasy za rok miniony, które w streszczeniu opiewa jak następuje:

Wygotowana przez dyrekcyę Kasy sprawozdanie o zamknięciu rachunków za rok ubiegły, zaznacza się na samym wstępie, że w r. 1903, podobnie jak w poprzednim, trwała bez przerwy niska stopa procentowa, wielka obfitość gotówki i zwyżkowa tendencya kursów papierów lokacyjnych. Czynniki te sprowadziły znaczny napływ gotówki do Zakładów finansowych, a w szczególności do Kas oszczędności, a że ożywiły tylko nieznacznie rozwój gospodarstwa krajowego, zyskowne użycie zwiększonych kapitałów było nader utrudnione W ciągu r. 1903 złożyło w Kasie 90.779 stron 34,115023 K 77 h., w czem 30.992 na nowe książeczki, a wypłacono 101.620 stronom 30,710.278 K 21 h. z umorzeniem 31.012 książeczek. W porównaniu z r. 1902 okazuje się przy wkładkach ruch większy o stron 6879 i w kapitale o 5,112161 K 89 h., natomiast przy zwrotach ruch mniejszy o stron 2917 i w kapitale o 759.304 K 69 h. W ogóle załatwiono w r. 1903 stron 192.399, a obrót kapitału wkładkowego wynosił 64,825 301 K 98 h. W porównaniu z r. poprzednim ruch w r. 1903 był większy o 3962 stron, a obrót kapitału zwiększony o 4,352.857 K. 20 h.

W terminach 30 czerwca i 31 grudnia 1903 dopisała dyrekcya do wkładek narosłe procenta w łącznej sumie 2,679149 K 21 h, a stan kapitału wkładkowego wynosił dnia 31 grudnia 1903 75,104,394 K 77 h., na 92.940 książeczkach. Kapitał wkładkowy wzrósł w r. 1903 o 6,083.894 K. 77 h., zaś ilość książeczek o sztuk 3799. Przeciętnie na jedną książeczkę wypada kapitał 808 koron 8 hal.

Portfel wekslowy, który z końcem roku 1902 wynosił 9,774.681 K 40 h. wzrósł w r. 1903 o 2,311.162 K. 94 h. do kwoty 12.085.844 K. 34 h.

Mimo znacznego wzrostu tej lokacyi dochód z eskontu był o 6846 K 37 h., mniejszy niż w roku poprzednim tak z powodu obniżenia eskontu o $^1/_2$ procent, jak i z tej przyczyny, że portfel podniósł się dopiero w ostatnich miesiącach roku, w których zapotrzebowanie gotówki zwykle się zwiększa. W dziale tym miała dyrekcya do walczenia ze wzmagającą się stale konkurencyą banków i firm prywatnych austryackich, czeskich, morawskich i węgierskich, które skupowały weksle galicyjskie po niskiej stopie procentowej od tutejszych eskonterów, a udzielając im nader łatwo znacznych kredytów, zachęcały coraz liczniejsze koła kapitalistów do zajmowania się eskontem.

Powstanie akcyjnego Banku związkowego, napływ gotówki do Towarzystw zaliczkowych, łatwość uzyskania kredytu w Zakładach pozagalicyjskich, a nie mniej względnie wysoka stopa procentowa $5^1/_2$ od sta, jaką, dążyć do utrzymania równowagi dochodów z wydatkami. Kasa zatrzymać musiała, była powodem, że reeskont weksli związkowych Towarzystw zaliczkowych w Gal. Kasie Oszczędności znacznie się zmniejszył i wynosił z dniem 31 grudnia 1903 tylko 1,373.784 K 17 h.

Spółki oszczędności i pożyczek Raiffeisenowskich, które pozostają pod patronatem Wydziału Krajowego, korzystały z kredytu w Gal. Kasie Oszczędności i winne były z d. 31 grudnia 1903 167.875 K.

Kapitał ulokowany w efektach wzrósł w ciągu roku o 2,695.618 K 90 h., a wartość efektów własnych, obliczona z d. 31 grudnia 1903 podług kursu „płacą“ wynosiła 13,053.331 K 78 h.

Niezrealizowany zysk kursowy za rok 1903 w kwocie 153,487 K 82 h. użyty został zgodnie z postanowieniem statutu na wzmocnienie rezerwy na pokrycie różnic kursowych, która w tym roku podniosła się do kwoty 401 816 K. 22 h.

Wyrokiem najwyższego Trybunału przyznaną zostanie Gal Kasie Oszczędności pozostałość fundacyi pamiątkowej w kwocie 330.449 K 7 hal., dotąd jako fundusz sporny w pasywach bilansu Kasy wykazywana Z funduszu tego użyła dyrekcya K. 17.359 hal. 61 na pokrycie weksli w roku 1903 odpisanych, a nadwyżką dochodów nie pokrytych, zaś 313.089 K 49 hal na rezerwę dla pokrycia dubiozów.

Na rachunek kosztów utrzymania Zakładu wypłaciła Kasa w roku 1903 324.621 K 33 hal., co w porównaniu z rokiem poprzednim przedstawia zwiększenie wydatków o 25.429 K 92 h. W kosztach ogólnych mieści się kwota 16 516 K 18 hal., wypłacona na podstawie orzeczenia Ministerstwa spraw wewnętrznych do Kasy chorych za lata ubiegłe, od 1 sierpnia 1889 począwszy, tak, że wzrost wydatków redukuje się do kwoty 8.913 K 74 hal. i znajduje usprawiedliwienie w zwiększonym kapitale wkładkowym i znacznie zwiększonych czynnościach Zakładu.

Stan pożyczek hipotecznych na dobra i realności, tudzież pożyczek gmin i powiatów wynosił z dniem 31 grudnia 1902 40,850.232 K 67 h W ciągu roku 1903 zaliczono nowych pożyczek, względnie reaktywowane dawne przy odsprzedaży realności w sumie 2,500.440 K

44 hal., natomiast spłacono doraźnie i amortyzacyą 3,320.713 K 68 hal., spłacono tedy więcej o 820.273 K 24 h., tak, że stan tych pożyczek wynosił 31 grudnia 1903 40,029.959 K 43 h.

Ten stosunkowo dość znaczny ubytek w pożyczkach hipotecznych sprowadzony został wysoką stopą procentową udzielanych przez Kasę pożyczek z jednej, a wysokim kursem 4 prc. listów zastawnych z drugiej strony, wskutek czego wypowiedzenia pożyczek i ich konwersye na niżej oprocentowane innych instytucyi, były coraz liczniejsze, a zgłoszenia o nowę pożyczki bardzo nieliczne. Chcąc temu zapobiedz, zwłaszcza w chwili, w której lokacya gótówki jest trudna, zniżyła dyrekcya poczęwszy od 1 stycznia 1904 stopę procentową z 5 prc. od sta przy pożyczkach hipotecznych na dobra i komunalnych na 4 i pół prc. od sta a przy nowych pożyczkach hipotecznych na realności na 4'75 prc. od sta. Efekt tej znizki jest zadowalający.

Zaległości procentowe od pożyczek hipotecznych wynosiły 31 grudnia 1903 r. 502.775 K 62 h., zmniejszyły się zatem w porównaniu ze stanem z 31 grudnia 1902. 592.025 K 93 hal. o sumę 89.250 K. 31 hal.

Z końcem roku 1902 było 23 hipotek w egzekucyi Gdy zaś w ciągu roku 1903 dano do egzekucyi 49 hipotek a załatwiono 34 spraw egzekucyjnych cofnięciem egzekucyi z powodu wyrównania zaległości, zaś 6 spraw przymusową sprzedażą nieruchomości, przeto z końcem roku 1903 pozostało w egzekucyi 32 hipotek.

Odsprzedaż nabytych na licytacyi nieruchomości odbywa się wprawdzie powoli, ale pomyślnie. I tak w ciągu roku 1903 odsprzedała Kasa 10 realności we Lwowie, a ponieważ nabyła dla ratowania swoich wierzytelności 3 realności we Lwowie i jedną w Zamarstynowie, przeto ilość nabytych realności zmniejszyła się o sześć realności czynszowych. Z odsprzedaży tych realności, oraz dawniej nabytych dóbr Brzostek, pokryła Kasa stratę poniesioną na dobrach Belejów i uzyskała nadwyżkę 2.072 koron 54 hal., przeniesioną na rachunek strat i zysków 1903 r.

Dochód *netto* z dóbr i realności nabytych, figurujących w bilansie z sumą koron 1,850.603 hal. 7 wynosił w roku 1903 kwotę 78.578 koron 81 hal. wstawioną w rachunek strat i zysków, a przedstawiającą około 4·25% kapitału. Rentowność realności nabytych przez Kasę była jednak znacznie wyższą, gdyż w podanej wyżej wartości bilansowej 1,850.603 koron 7 hal. mieści się także Hotel Imperial z obciążeniem 290.468 koron 33 hal., a realność ta nie dała w r. 1903 z powodu kilkumiesięcznych adaptacyi żadnego dochodu.

Natomiast t. zw. »Interesa w likwidacyi«, to jest przedsiębiorstwa kopalniane, objęte po ś. p. Szczepanowskim, ś. p. Odrzywolskim i p. Wacławie Wolskim ani nie mogły być dotąd sprzedane, ani też nie dały w roku 1903 zadowalającego wyniku: Rok ten skończył się niedoborem administracyjnym w sumie 605.172 koron 52 hal., którą obciążono konto »Interesów w likwidacyi«. Na ten ujemny rezultat złożyły się różne przyczyny. Przedewszystkiem znacznie zwiększone wydatki na nowe wiercenia w kopalni borysławskiej i na pogłębianie 8 szybów, przez poprzednich właścicieli w tej kopalni założonych. Te ostatnie roboty, konieczne do zwiększenia produkcyi przez wzgląd na właściwości terenu borysławskiego, połączone były z taką dymensyą na spodzie, że trzeba było, aby módz je pogłębić, znajdujące się w nich rury rozcinać, częściowo wydobywać i kolumnami nowych rur zastępować. Następnie także z tego powodu, że kartel rafineryi przyszedł do skutku dopiero 1. listopada 1903, ceny ropy utrzymywały się przez rok 1903 na poziomie nie pokrywającym kosztów produkcyi i wynosiły przy sprzedażach ropy z kopalń Kasy od 1 korony 40 hal. do 3 koron za 1 ctn. m.

Wykazany wyżej niedobór zmniejszy się jednak o kwotę, jaką rafinerya w Trzebini wypłaci Kasie na podstawie zawartego z nią układu, tytułem partycypacyi w nadwyżce ceny rafinady w stosunku do 1.071 cystern ropy, dostarczonych jest w r. 1903 z kopalń będących własnością Kasy.

W roku 1903 wynosiła produkcya w kopalni Schodnickiej 1.184 cystern, w kopalni Borysławskiej 1.503 cystern, w kopalni Kosmackiej 63 cystern, razem 2.750 cystern, a w porównaniu z rokiem 1902 spadła w kopalni schodnickiej o 431 cystern, podniosła się zaś w kopalni borysławskiej o 131 cystern.

Nadzieje przywiązywane do bardzo znacznego terenu w Kosmaczu, zdają się być uzasadnione, gdyż doszedłszy w założonych tam szybach do głębokości ponad 600 m., dostaje się w nich obfitszą produkcyę.

Niepomyślne na ogół stosunki przemysłu naftowego, wynikłe ze znacznej nadprodukcyi i nieuregulowanego dotąd eksportu nafty, są powodem, że niema nabywców na znaczniejsze objekta kopalniane. To też usilne, pełną świadomością konieczności pozbycia tych kopalni kierowane starania dyrekcyi nie doprowadziły dotąd do ich sprzedaży, lubo, rezygnując z szans, żądania stosowała nie do robionych szacunków kopalni, lecz do tego, co galicyjska Kasa oszczędności dla zapewnienia sanacyi z objektów tych wydobyć musi.

Nadwyżka z obrotu w kwocie 31.500 koron 82 hal. jest mniejszą, niż w dwóch poprzednich latach. Ogólne obniżenie stopy procentowej i wynikłe stąd trudności korzystnej fruktyfikacyi gotówki, zwiększenie kapitału inwestowanego w interesach w likwidacyi były przyczyną słabszego wyniku.

Dr. Dobiecki domagał się bliższych wyjaśnień co do objektów, znajdujących się w likwidacyi, sądząc, że Kasa w tej sprawie zagalopowała się zanadto.

P. Riedl wyraził podobne przekonanie i starał się udowodnić cyframi, że interesy w likwidacyi za wiele Kasę kosztują. Dalej mowca domagał się większej przejrzystości w sprawozdaniu rachunkowem Dyrekcyi, szczególnie co do administracyi Domu naftowego, weksli nieściągalnych i własnego zakładu oświetlenia elektrycznego w gmachu Kasy. Wkońcu mowca zapytał, czy zamknięcie rachunkowe przedłożono Wydziałowi krajowemu, Sejmowi i namiestnictwu i czy te instancye zatwierdzają je bez zarzutu, szczególnie czy nie podnoszą żadnych zarzutów co do interesów w likwidacyi?

Prezes Niezabitowski i komisarz rządowy odpowiedzieli, że namiestnictwo dotychczas nie podniosło żadnych zarzutów co do zamknięć rachunkowych, zaś badanie interesów likwidacyi przeprowadza właśnie obecnie wydelegowany osobny urzędnik namiestnictwa.

Pos. dr, Kolischer zgodził się, że trzeba raz wiedzieć jak się stoi w sprawie interesów likwidacyi. Ale niebezpiecznie jest prowadzić krytykę ich w ten sposób, jak się prowadzi na publicznych zgromadzeniach Kasy, bo w ten sposób na targu kurs jej kopalni się obniża. Kasa — powiedzmy sobie jest instytucyą bierną, której jedyną czynną pozycyą jest gwarancya kraju. Kłamstwo konwencyonalne w całej sprawie jest tem, że kraj zaręczył, ale kraj nic nie płaci. Tu jest zarazem odpowiedź na zapytanie p. Riedla: dlaczego dochody się nie zwiększają choć się zwiększają obroty. Najlepiejby było, gdyby interesy w likwidacyi odrazu sprzedano, ale niemożliwością jest żądać od dyrekcyi, aby je sprzedano, jeśli niema kupca. Czy można żądać, aby dyrekcya poszła na targ i wołała: „Jestem bankrutem. dawajcie ile się wam podoba!", czy można żądać aby sprzedała kopalnie poniżej pewnego minimum? Było nieszczęściem, że sprzedaż kopalni Belgijczykom nie doszła do skutku, było nieszczęściem, że pewna prasa zawołała: »sprzedać za byle co!«, ale czy to wina dyrekcyi? czyż to powód, abyśmy sami obniżali wartość własności Kasy sposobem krytyki? (brawa).

P. Agopsowicz poparł w zupełności wywody poprzedniego mowcy, dodając od siebie jeszcze, że właśnie, jeżeli kopalnie się ma sprzedać, nie można zaprzestać w nich

roboty, jak tego żądali mowcy poprzedni, bo kopalnia nieczynna nie ma żadnej wartości.

Prof. inż. Syroczyński odpowiadał również na zarzuty dr. Dobieckiemu, co do prowadzenia kopalni. »A pan doktor — mówił — mając las na sprzedanie, czy go nie będzie utrzymywał i czyścił, choć kupca na razie nie ma? A pan doktor mając wieś, czy nie będzie orał i siał, dlatego, że ceny zboża spadły?“ Dr. Dobiecki twierdzi, że »świat powiedział«, iż te kopalnie nie są warte tyle, za ile je przyjmuje się. Otóż wbrew temu mowca jako fachowiec, stwierdza że nie tylko »świat« tego nie powiedział, ale nie powiedzieli też kupcy na targu kopalnianym i z tego interesu można pomyślnie wybrnąć, byle się nie gorączkować zbytnio.

Dyr. Steczkowski zaczął swą odpowiedź od spraw mniej ważnych, zapewnił, że zamknięcie przedkłada się Sejmowi, Wydziałowi krajowemu i namiestnictwu, które dotychczas ich ani przyjęło, ani podniosło przeciw nim zarzutu. Co do „Domu naftowego“ to w r. z., mimo przeróbek lokalów na mieszkania prywatne dał on 20.000 kor. czystego dochodu. »Hotel Imperial« zaś wskutek przebudowań i przeróbek, trwających kilka miesięcy, dał deficyt.

Co do interesów w likwidacyi, to niewątpliwie są one kulą u nogi Towarzystwa, ale nie ulega wątpliwości że Kasa z nich szczęśliwie wybrnie. Interesy naftowe są interesami spekulacyjnymi, zależnymi od wahnień na targu ogólnym. Instytucya finansowa tego rodzaju, jak Kasa nie powinna prowadzić przedsiębiorstw, jak kopalnie naftowe. W administracyi ich też nie może być niejedno tak jakby było w zarządzie prywatnego przedsiębiorcy, bo Kasa nieraz szczędzi na najkonieczniejsze wydatki pieniędzy, dlatego, że to pieniądze cudze.

Co do niedoboru w r. 1903, to dyrekcya go przewidywała w preliminarzu. Rozchody wypadły nawet niżej natomiast rubryka dochodów nie dopisała, bo nie dopisała i produkcya nafty i ceny surowca. Niedobór więc, preliminowany na 145.000 kor. wzrósł do 600 tysięcy kor.

Jednakże ten niedobór, po kupiecku, nie jest w całości niedoborem administracyjnym. Dyrekcya przychodzi ze sprawozdaniami wprost pesymistycznemi, bo rzecz ma się znacznie lepiej i gdyby jakaś spółka bilansowała interes kopalniany Kasy, znalazłaby nawet pewną nadwyżkę. W rozchody bowiem wstawiono i zakupno rezerwoaru za 50.000 kor. i przykupno terenów za 40.000 koron i nowe wiercenia na 2.700 mtr., a to wszystko są nie niedobory, ale wydatki na powiększenie majątku.

Na kopalnie Kasy nie można się zapatrywać pesymistycznie. Zestawiając rozmiary i wydatność kopalń Kasy z temi, które w ostatnich czasach sprzedano w Galicyi, musi się przyjść do przekonania, że jednak one nie są tak »nic nie warte«. Jeżeli się jednak będzie mówić na zgromadzeniach i w prasie, że „kopalnie sprzedać trzeba choćby za 5 złr.“, to się psuje interes Kasie. Zwłaszcza zaś że Kasa znajduje się obecnie w bardzo poważnych pertraktacyach o sprzedaż kopalni, mowca wystosował prośbę do reprezentantów prasy, aby zupełnie przedmiotowo i wiernie podali sprawozdanie z niniejszego zgromadzenia (brawa i oklaski).

Dyr. Nikorowicz w odpowiedzi r. Riedlowi wyjaśniał ustępy prowadzenia rachunków. W szczególności wykazywał, że poza »interesami w likwidacyi« nie łudzono się co do żadnej pozycyi, owszem w wielu punktach, jak np. co do stanu pożyczek wekslowych i hipotecznych, stan istotny rzeczy okazał się pomyślniejszym od przewidywań.

Między innemi dalej co do własnej stacyi elektrycznej, mowca podniósł, że nie była ona w r. z. w pełnym ruchu i w pełni wyzyskania, bo część energii elektrycznej, zachowywano dla »Hotelu Imperial«, który znajdował się w przebudowie.

Dr. Kolischer w ponownem przemówieniu proponował, aby część obrad o »interesach w likwidacyi« uważać za poufne.

Odpowiadał jeszcze raz dyr. Steczkowski i co do kosztów administrowania kopalni wykazał, że nie są one wcale wygórowane. Interesy kopalniane Kasy są takie: Schodnica, gdzie się pompuje 60 szybów, Borysław, gdzie się wierci 14 świdrami, Kosmacz z 2 świdrami i Nahujowice z 1 świdrem. Prowadzenie tego wszystkiego kosztowało przez rok milion koron, z czego na urzędników wydano 51.000 koron rocznie.

Niewątpliwie najlepiejby było nie mieć kopalni, ale Kasa dlatego nie mogła zrzec się ofiarowanej obywatelskiej poręki za deficyt. W kopalnie te dotychczas »z żywych pieniędzy Kasy« włożono 3,333.000 koron, mimo to niema co rozpaczać i można z całą pewnością twierdzić, że suma uzyskana jako cena sprzedaży kopalń, umożliwi sanacyę Kasy.

Następnie odpowiadał poszczególnym mowcom referent p. Pierożyński, między innemi p. Riedlowi, że wpierw sprawozdanie i zamknięcie rachunkowe musi przyjąć walne zgromadzenie, aby można było je przedłożyć Wydziałowi krajowemu, Sejmowi i namiestnictwu.

Zabierali jeszcze głos do wyjaśnienia szczegółowego pp. syndyk Dąbrowski, Riedl i dyr. Nikorowicz, poczem z wyczerpaniem dyskusyi uchwalono wniosek do Sejmu, polecający zamknięcie rachunków za rok 1903 i sprawozdanie dyrekcyi do przyjęcia.

Na tem o godz. 12 w południe zgromadzenie zakończono.

NOWY PRZEMYSŁ.

(Turystyka w Szwajcaryi).

(Dokończenie).

Prócz tego podróżny otrzymuje wszędzie, a często zupełnie bezpłatnie, objaśnienia potrzebne. Towarzystwo hotelarzy, Klub alpinistów szwajcarskich, Touring-club szwajcarski, towarzystwa transportowe posiadają liczne agencye. Doskonałe przewodniki Joanne'a, Baedekera i Murraya dopełniają przewodniki specyalne: jak Guide routier de la Suisse, Touren-Buch etc. Niema żadnego towarzystwa, z podróżami i wycieczkami związek mającego, niema lepszego hotelu; gdzieby nie rozdawano bezpłatnie mnóstwa broszur, w ogóle bardzo praktycznych, często artystycznie wydanych, stanowiących jednocześnie pożyteczny przewodnik dla turysty i doskonały środek reklamy.

Mapa Szwajcaryi jest jedną z najlepszych w Europie. Atlas Topograficzny Szwajcaryi Siegfrieda, w skali $^1/_{25000}$ dla dolin i $^1/_{5000}$ dla gór, jest wspaniałem dziełem. Atlas ten, bardzo tani, kosztuje bowiem 1 fr. arkusz, jest tem użyteczniejszy, że sprzedawany jest na pojedyncze arkusze. Podróżny może prócz tego posługiwać się mapą Dufourn o skali $^1/_{100000}$ i co do oberlandu berneńskiego mapą Kümmerli'ego o skali $^1/_{200000}$, która przytem wskazuje czas, na odbycie drogi potrzebny.

Wszystkie te ułatwienia i wygody dopełnia jeszcze wyborna organizacya przewodników i tragarzy, co jest zasługą Klubu alpinistów srwajcarskich. Klub ten, założony w 1863 roku nie ogranicza się na publikacyach i organizowaniu wycieczek. Utworzył on korporacyę przewodników patentowanych, do której przyjmuje się tylko ludzi, którzy zdali poprzednio egzamin. Przewodnicy stosować się muszą do odpowiednich przepisów. Posiadają oni książeczkę specyalną, z własnym podpisem, w której podróżny zapisuje swoje uwagi.

Stanowią oni korporacyę bardzo poważną. Taryfa ich — bardzo sprawiedliwa, publikowana jest w trzech

broszurach: 1) Alpy walezyjskie i waudyjskie; 2) Alpy berneńskie; 3) Alpy Szwajcaryi środkowej i wschodniej. Każdą broszurę nabywać można oddzielnie.

Jak widzimy, Szwajcarya czyniła wielkie wysiłki i praca ta przyniosła plon obfity. Kapitały, umieszczone w hotelach, nieruchomościach, meblach i w zapisach, wynoszą około 600 milionów. Po opłaceniu około 28.000 oficyalistom około 20 milionów pensyi, po odliczeniu odpowiedniej sumy na coroczne naprawy i na czas wakacyjny, jakoteż na amortyzacyę kapitału, hotele szwajcarskie mają około 30 milionów czystego dochodu, tak więc, przemysł hotelowy przynosi procentu 5 od 100, co wydaje się interesem niezbyt świetnym. Ale gdy weźmiemy pod uwagę, jakie prócz tego korzyści przynosi on Szwajcaryi za przewóz, wynagrodzenie przewodników i tragarzy, zakupy rozmaitego rodzaju, z wydatków różnorodnych, jakie cynią turyści, zrozumiemy, że najmniej 100 milionów rocznie cudzoziemcy składają w haraczu Szwajcaryi.

W bardzo ciekawej książce o historyi podróży po Szwajcaryi, p. G. Peyer stawia pytanie: czy utrzyma się w swej sile napływ do Szwajcaryi? I odpowiada: że nieodparte symptomaty wskazują jeżeli nie zmniejszanie, to przynajmniej nie zwiększanie się liczby turystów. Dalej mówi: »Nie mamy dowodu, czy przyszłe generacye równie gustować będą w Szwajcaryi, jak teraźniejsze. Być może, że zmieni się opinia lekarzy i zamiast zalecania górskiego powietrza, poradzą pobył nad morzem. Szerokie przestrzenie, szybkość i wygody podróży mogą przynieść szkodę przemysłowi szwajcarskiemu; turyści jak to już czynić zaczynają, udawać się będą do Alp austryackich, w Karpaty, do Szwecyi, Norwegii etc.«

Nie zazdrościmy wcale Szwajcaryi i z drugiej strony nie podzielamy obaw wspomnianego autora. Jesteśmy przekonani, że tak samo jak każde udogodnienie w korespondencyi pocztowej i każda obiórka czny marek pocztowych zwiększa liczbę listów i korespondencyi, tak też i każde udogodnienie podróżnicze i turystyczne zwiększy liczbę turystów tak, że zastępcy ich wystarczą i dla innych miejscowości bogato przez naturę uposażonych, nie odbierając Szwajcaryi jej dochodu.

Niemniej jednak zdaje nam się, że przykład Szwajcaryi i wspaniałe rezultaty materyalne i finansowe, jakoteż kulturalne, jakie Szwajcarya zdobyła za pomocą swego tek doskonale zorganizowanego przemysłu turystycznego, powinnyby zachęcić inne kraje i inne narody do pójścia tym samym śladem.

Do tych narodów i krajów należymy i my sami. Posiadamy takie wspaniałe miejscowości, jak np. Góry Ś.Krzyskie, dolinę Ojcowską, Pieskową Skałę, Źródła Wisły, Szczawnicę Krynicę, Zakopane, z całym szeregiem przepięknych letnisk w Tatrach, Pieninach, Połoninach i Beskidach,.. cudownych i w niczem nie ustępujących pod względem piękności natury szwajcarskim okolicom.

Mamy więc doskonały grunt i podstawę, na której rozwinąćby się mógł również przemysł turystyczny i stać się źródłem bogactwa krajowego.

Ale na tym gruncie nie zrobiliśmy dotychczas nic, lub nic prawie. Drogi i komunikacye mamy drogie i złe, a w niektórych miejscąch nawet straszne, że nie wymienimy tu nic więcej, jak drogę z Olkusza lub z Krakowa do Ojcowa i Pieskowej Skały... Urządzenia są iście prymitywne, wygody żadne, utrzymanie drogie...

Cóż więc dziwnego, że my sami obliczywszy się dobrze i widząc, że przewyżka na koszcie dalekiej podróży, w porównaniu z kosztem drogi do najwyżej jeszcze kulturalnie stojącego Zakopanego, kompensuje się bardzo szybko przez mniejsze koszty utrzymania, pozostawiając nam jeszcze w zysku wygodę i komfort — że my sami, pomijając swoje góry, jedziemy na odpoczynki letnie od Szwajcaryi.

Jeżeli zaś my sami widzimy się praktycznie zmuszeni do szukania wygodnego i przyjemnego wypoczynku po za własnemi letniskami, to jakże możemy żądać, aby zamożni cudzoziemcy, przywykli do urządzeń nawet zbytkownych, przywozili swoje dolary i funty sterlingi tam, skąd my sami uciekamy?

Nie mamy nadziei, aby przedstawienie tych korzyści, jakie Szwajcarya ze swego przemysłu turystycznego odniosła i odnosi, mogło wpłynąć na obudzenie ruchu w tym kierunku w kraju, w którym przeważa jeszcze przekonanie, że poprawienie drogi do doliny »Zabramką« jest „zeszpeceniem miejscowości«, a projekt kolejki na Swinicę »zamachem na Tatry«; — w kraju, w którym do przecudownego Ojcowa jedzie się trzy mile przez pięć godzin po samych tylko przepaściach i wybojach — a drogę reperuje się tylko na przejazdy władzy...

Jednakże niechajby przedstawienie to stało się jedną z tych kropel, które, padając na kamień naszej w tych rzeczach opieszałości, wyłom w nim kiedyś wyżłobią...

St. W.

Jak zakładać fabryki w Galicyi.

Przez inż. Romana Krzyżanowskiego.

(Ciąg dalszy.)

Na ten cel nie należy żałować pieniędzy, ponieważ rzutny przemysłowiec zawsze z takiej podróży odniesie nie nie mało korzyści i nawiąże stosunki, ktore w przyszłości nie raz przydać się mogą z korzyścią.

Nie wszędzie zwiedzając fabryki spotkamy się z usłużnością wprowadzającą nas w szczegóły. Jednak baczne oko zwiedzającego chwyta skwapliwie czczegóły nie znane i wątpliwie i zużytkowuje je do swego celu.

Wprowadzony do budynku motorów spostrzega zaraz jakie siły motoryczne są w użyciu, a kilka słów wymienionych z maszynistą i z oprowadzającym powiadami ją o szczegółach. Sala maszyn gdzie wyrabiają torway jest również pouczającą, gdyż widzimy ustawienie maszyn, ilość robotników obsługujących maszyny, przebieg przerobu surowca na doskonałe wyroby, a w dalszym ciągu ich ekspedycyę w daleki świat handlowy.

Także budynek fabryczny z rozkładem poszczególnych ubikacyi jest również nie małej wagi, szczególniej, jeżeli wchodzą w grę suszarnie, specyalne magazyny lub piwnice przeznaczone na chłodniki lub przechowanie wyrobionego towaru.

Fachowcowi nic nie ujdzie uwagi, z każdej fabryki wyniesie z sobą korzyści, które zastosuje przy urządzaniu własnego zakładu.

Jest pożądanem, aby po zwiedzeniu każdej fabryki naszkicować położenie budynków fabrycznych, ustawienie maszyn, urządzenie magazynów, piwnic i budynków pobocznych, również zapisać otrzymane wyjaśnienia i wszystkie wskazówki dotyczące danego zakładu.

Każdy dział fabryczny ma swoje specyalności, których wyliczać nie będziemy, polegając na umyśle spostrzegawczym zwiedzającego fabrykę.

Przy tej sposobności zaznaczam, aby niejako poprzeć wypowiedziane tutaj zapatrywania, że zamierzając założyć fabrykę wyrobów spożywczych we Lwowie na Bogdanówce zwiedziłem w roku 1893 fabryki w Tyrolu, w Szwajcaryi, w Niemczech i Warszawie i zebrałem nie mało wiadomości i doświadczenia, które zużytkowałem tak przy budowie jakoteż i w dalszym ciągu kilkoletniego prowadzenia własnej parowej fabryki wyrobów spożywczych, istniejącej po dziś dzień, a chociaż w innych rękach, jednak rozwijającej się pomyślnie przez zyskiwanie coraz większego zbytu tak w kraju, jak i po za jego granicami.

Wspomnąć tutaj muszę, że o ile zwiedzanie fabryk w krajach powyżej wymienionych było ułatwione to w Belgii i w Anglii pomimo listów polecających napotkałem na trudności, albowiem właściciele nie dozwalają zwiedzać swoich zakładów przemysłowych i trzebaby używać niepomiernych wpływów i środków chcąc swój zamiar przyprowadzić do skutku.

Przy sposobności zwiedzania fabryk należy zwrócić uwagę na specyalistów robotników i werkmistrzów i nawiązać z nimi stosunki, aby w danym razie módz korzystać z ich znajomości, a nawet użyć ich początkowo jako współpracowników do nowo założonej fabryki w kraju.

IV.

Zarys przyszłej fabryki.

Po przeprowadzeniu studyów teoretycznych i praktycznych odnoszących się do wybranej gałęzi przemysłu fabrycznego możemy śmiało przystąpić do założenia fabryki w kraju, wypada tylko zastanowić się w której miejscowości, odnośny zakład przemysłowy należy zakładać, albowiem przy wyborze miejsca trzeba uwzględnić wszystkie czynniki decydujące o przyszłym rozwoju nowego przedsiębiorstwa.

Jest to rzecz względna, jednakowoż i tutaj można postąpić podług pewnych danych i uznać Galicyę zachodnią jako lepiej nadającą się dla budowy zakładów przemysłowych. Przemawia za tem taniość węgla i zbliżenie się do wielkiego przemysłu zachodniego, który zawsze z postępem czasu badać należy i którego z oka spuszczać nie można.

Następnie trzymać się potrzeba miast, w których istnieje przemysł fabryczny, nie ulega bowiem wątpliwości, że w takich miejscowościach ułatwione jest budowanie i prowadzenie przedsiębiorstw fabrycznych, ze względu na rozmaite utarte konjektury, które korzystnie działają na rozwój nowego przemysłu.

W każdym razie nowe założona fabryka powinna się znajdować przy arteryach kolejowych w bezpośredniej bliskości stacyi i dla możności opierać się o środek głównego zbytu.

Położenie budynków winno być tak wybrane, aby fabryka mogła być połączona torem dowozowym ze stacyą kolejową. Unikamy przez to przeładowania towarów, zatem niepotrzebnych kosztów obciążających towar wyrobiony.

Również w razie, jeżeli fabryka przerabiać będzie nasze surowce, to powinny się one znajdować na miejscu lub w takiej jej bliskości, ażeby koszta dowozowe do fabryki były najtańsze i najkorzystniejsze.

Następnie trzeba zwrócić uwagę na wodę, tak co do ilości jakoteż co do jej jakości, gdyż przy niektórych zakładach przemysłowych woda odgrywa ważną rolę i to nieraz rozstrzygającą o możności założenia fabryki.

Dla tego też badania w tym kierunku powinny być przeprowadzone przed ostatecznem postanowieniem co do wyboru miejsca.

W razie jeżeli mamy zakupić grunt pod budowę zakładu fabrycznego to nie należy skąpić co do obszaru tegoż, gdy możność rozszerzania się swobodnego w przyszłości nieobliczalne daje korzyści. Na kupnie większego obszaru gruntu nigdy stracić nie można, gdyż ziemia coraz bardziej postępuje w cenie, a większe obszary w bliskości fabryki, gdybyśmy je nawet sprzedać chcieli opłacą się wielokrotnie.

Przeprowadzenie przybliżonego rachunku rentowności fabryki przy rozmaitej produkcyi i rynkach zbytu objaśni nas w jakich rozmiarach należy założyć nową fabrykę.

W rachunek musi wchodzić kapitał zakładowy i obrotowy, następnie koszta produkcyi i zbytu a przez zestawienie ogólnego wydatku i dochodu przychodzimy do świadomości procentu jaki przynosić będzie włożony kapitał.

Założenie fabryki na większą skalę miałoby tylko wtenczas widoki powodzenia, gdybyśmy byli przekonani, że wyrabiany towar zbyt znajdzie nie tylko w kraju ale i za granicą. Ponieważ jednak powstający przemysł fabryczny w Galicyi opierać się musi w początkach tylko o zbyt w kraju, zatem przy obliczaniu rentowności fabryk tę okoliczność uwzględnić należy.

W każdym razie fabryka powinna być założona w takiej wielkości, aby produkcya była najtańszą to jest taką z jaką w przyszłości wypadnie nam współzawodniczyć. Nieraz bowiem fabryka o mniejszym zakroju produkuje za drogo i nie miałaby zupełnej racyi bytu, albowiem oparta na fałszywem założeniu, to jest na produkcyi droższej zatem nie wytrzymującej konkurencyi z towarem zagranicznym.

Wprawdzie przy obliczaniu rentowności fabryki wchodzą w grę takie nieprzewidziane czynniki, których do rachunku wprowadzić trudno, jednakże muszą one chociaż w przybliżeniu być uwzględnione.

Dochody jednak rzeczywiste obrachować się nie dadzą dokładnie, gdyż przy konkurencyi zagranicznej przewidzieć trudno po jakiej cenie wypadnie sprzedawać wyrobiony towar.

Obliczona rentowność fabryki będzie zatem zawsze tylko przybliżoną.

Przez wybudowanie fabryki nie istniejącej dotychczas w kraju obniży się znacznie cena jednostkowa tego wyrobu po wprowadzeniu go do naszego handlu krajowego. W niektórych razach wyniesie to obniżenie dość znaczny procent od cen pierwotnie istniejących. Zakładając zatem fabrykę nie można polegać na obecnych cenach handlowych, gdyż te są zmienne i przeważnie zależne od zachowania się fabryk zagranicznych wobec powstającego przemysłu krajowego.

Bardzo wybitny przykład mamy właśnie na fabryce przeworskiej cukru, która z powodu kartelu cukrowni zakrajowych zmuszona była obniżyć tak znacznie ceny cukru, jak to z pewnością przy zakładaniu tej fabryki nie mogło być wzięte w rachunek. Może nawet zajść taki wypadek, że chwilowo będziemy zmuszeni oddawać towar po cenie produkcyi, aby tylko wytrzymać konkurencyę i nie kapitulować przed czasem.

Centralny Bank czeskich Kas Oszczędności.

W Nrze 5-tym naszego pisma opublikowaliśmy ocenę tegorocznego zamknięcia rachunkowego Centralnego Banku czeskich Kas Oszczędności. Obecnie jesteśmy w możności szerszego omówienia działalności tej instytucyi.

Centralny Bank czeskich Kas Oszczędności ma siedzibę w Pradze i rozpoczął czynność swą dnia 1. września 1903. W krótkim stosunkowo czasie przezwyciężył początkowe trudności i pozyskał zarówno w Czechach jakoteż i w naszym kraju licznych przyjaciół pomiędzy naszemi najwybitniejszemi instytucyami pieniężnemi.

Zarząd Banku, świadomy tego, iż nie byłoby można skoncentrować interesu pieniężnych zakładów w banku, gdyby tenże równocześnie uprawiał konkurencyjne interesa pieniężne, ograniczył działalność powierzonej sobie instytucyi li-tylko na stosunki z samymi zakładami pieniężnymi, w przekonaniu, że usiłowania jego w ten sposób najłatwiej będą właściwie ocenione.

Stosując się ściśle do intencyj swych założycieli, usiłuje zarząd banku wszelkie sprawy pieniężne prowadzić w sposób, mogący z Centralnego Banku wytworzyć prawdziwe centrum finansowe, któreby było oparciem dla wszystkich instytucyj. pozostających w finansowych stosunkach i mogłoby im udzielać pomocy tak pod względem moralnym jak też handłowo-finansowym. Prz dewszystkiem wszakże ma C. B. poważne znaczenie w razie wypadków nieprzewidzianych.

Poszczególne zakłady pieniężne mając w C. B. punkt oparcia, posiadają równocześnie możliwość nieustannego rozszerzania zakresu swej czynności, oraz uwzględniania ekonomicznych stosunków i potrzeb w okręgu swej działalności; nabierając siły już w świadomości, że w danym razie nie będą pozostawione bez poparcia, lecz że im się przyjdzie z pomocą, nie są instytucyie te zniewolone trzymać się na uboczu w pewnego rodzaju isolacyi, która wprawdzie ma dla niektórych zakładów znaczenie niemałe, ponieważ zmusza do ostrożności i odwraca od nadmiernego wytężania sił, z drugiej wszakże strony jest przeszkodą dla rozwoju i postępu w handlu i przemyśle:

Ułatwienie wszelkiej pracy na polu finansowem wytwarza z natury rzeczy świeżą i zdrową inicyatywę gospodarczą, w następstwie której instytucye finansowe łatwiej spełniać mogą swą misyę, co znowu się przyczynia do ekonomicznego podniesienia społeczeństwa, pośród którego swą czynność rozwijają.

Nie mając zysku na celu i koncentrując w sobie li tylko wielkie tranzakcye, jest Bank centralny w stanie swym komisantom w stosunkach finansowych przyznać nader dogodne i korzystne warunki.

Przytaczamy niektóre rodzaje jego czynności, polecając je uwadze naszych zakładów pieniężnych będąc pewni że Zarząd Banku, na wszelkie zapytania usłuży wyczerpującą odpowiedzią i objaśnieniami.

Centralny Bank między innemi ma za zadanie:

a) Przyjmowanie w drodze cesyi hipotecznych pretensyj kas oszczędności;
b) wydawanie listów zastawnych na pretensye w ten sposób nabyte;
c) udzielanie pożyczek komunalnych powiatom, gminom i korporacyom, uprawnionym do pobierania dodatków od podatków;
d) udzielanie pożyczek i zaliczek na książeczki kas oszczędności oraz na papiery wartościowe
e) eskont i reeskont weksli najwyżej 6 miesięcznych z 2 dobrymi podpisami;
f) pośrednictwo w przenoszeniu pretensyj jednej kary oszczędności do drugiej.

Odsyłając co do reszty czynności C. B. do inseratu w piśmie naszem zamieszczonego, zauważamy, że w chwili większego zapotrzebowania gotówki przez zakład pieniężny, czy to z powodu popłochu czy też z jakiejkolwiek innej przyczyny, może instytucya w rodzaju C. B. oddać znakomite usługi zastosowując powyżej przytoczone ustępy a, b, c, d, e, f lub też udzielając kredytu we formie gotówki lub zaliczki na papiery wartościowe. Takie pogotowie ma dla wszystkich instytucyj finansowych pierwszorzędne znaczenie. Dlatego też wejście kas oszczędności w stosunku Centralnym Bankiem może mieć tylko dodatnie następstwa.

Notatki.

Z Towarzystwa prawnej ochrony podatników. W ostatnich dniach przystąpiły do Towarzystwa następujące instytucye: Wydział Rady powiatowej w Tarnopolu — Gmina król. wolnego miasta Mikołajów n. D. — Stowarzyszenie gospodnio-szynkarskie we Lwowie. — Stowarzyszenie, pożyczkowe „Wzajemna pomoc“ w Makowie. — Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najśw. P. Maryi w Krystynopolu.

Towarzystwo dla handlu, przemysłu i rolnictwa we Lwowie osiągnęło w r. z. 22.410 k. (halerze opuszczamy) czystego zysku przy sprzedaży ogólnej 1,029.858 kor. Wskutek stagnacyi i przesilenia panującego w przemyśle naftowym w roku 1903 ogólna sprzedaż była znacznie mniejsza, niż w roku 1902. Sprzedaż tawarów w poszczególnych ogniskach przemysłu naftowego przedstawia się następująco:

	1902	1903
Borysław	1,352.545 K 64 h	876,141 K 30 h
Potok	164.498 K 68 h	113.748 K 28 h
Schodnica	164.642 K 96 h	11 284 K 79 h
Gorlice	70.482 K 80 h	28.683 K 88 h

Sprzedaż w Schodnicy w r. 1903 stanowiła zaledwie jedną szesnastą sprzedaży w roku 1902 i z tego powodu filię w Schodnicy chwilowo skasowano. Po spaleniu wybudowano nowe magazyny w Borysławiu, w miejscu bezpiecznem w gminie Tustanowickiej kosztem 38.514 K 53 h., magazyny kryte są blachą i obejmują trzy budynki. Z poszczególnych artykułów pierwsze miejsce w sprzedaży zajmują rury wiertnicze mannesmanowskie (za 788.462 K.) Narzędzi wiertniczych, wyrabianych przez Karpackie Towarzystwo, sprzedano za 129.031 K i 70 h. Udziały Towarzystwa wynoszą 276.073 K i 19 h; fundusz rezerwowy podniósł się na 88.022 K i 62 h z kwoty 80.222 K i 52 h w r. 1902. Rachunek bieżący za towary wynosi 580.648 K 33 h; saldo weksli zmniejszyło się o 305.064 K i 82 h w porównaniu z rokiem 1902 i jakość ich zyskała na wartości. Dyrekcya w sprawozdaniu wykazuje potrzebę zwiększenia kapitału udziałowego 300.000 K, co umożliwiłoby zawarcie bardzo korzystnej umowy z tow. Mannesmanowskiem. Subskrybcya nowych udziałów idzie bardzo raźnie.

Traktat handlowy z Niemcami. Dnia 24. kwietnia nastąpiła w Berlinie wymiana not austryacko-węgierskiej i niemieckiej, zawierających żądania obu w sprawie traktatów handlowych, które mają być odnowione.

Żądania niemieckiego rządu, wręczone austryackiemu ambasadorowi w Berlinie. będą najpierw przedmiotem studyów interesowanych ministeryów, a następnie będą omawiane na fachowych cłowych i handlowych konferencyach. Konferencye te zostaną już wkrótce zwołane; po przedyskutowaniu i opracowaniu niemieckich żądań na tych konferencyach, rozpoczną się prawdopodobnie jeszcze w maju ustne układy między austryackimi a niemieckimi delegatami.

Miejsca zjazdu delegatów dotychczas nie oznaczono; odbędzie się on w Wiedniu, Berlinie albo też we Wrocławiu. Również nie są znane jeszcze nazwiska osobistości, którym oba rządy losy traktatów powierzą.

Wyniku układów dziś jeszcze stanowczo przewidzieć nie można. Ogólnie biorąc, stawiają Niemcy bardzo daleko idące żądania, zwłaszcza w kwestyach agrarnych. Już przed dwoma laty z przebiegu obrad w parlamencie niemieckim nad taryfą cłową można było wywnioskować, że interesy agraryuszy znajdą w rządzie silną obronę: jednak wówczas nie stawiano jeszcze ceł minimalnych, jako warunek „sine qua non“. Natomiast obecnie rząd niemiecki kategorycznie oswiadcza w swym elaboracie, że stanowczem jego żądaniem jest uzyskanie minimalnych ceł na niektóre gatunki zboża. W zakresie przemysłowym żądają Miemcy obniżenia ceł na żelazo, maszyny żelazna, wyroby tkackie i t. d.

Żądanie Austryi w kierunku agrarnym tyczą się głównie tych produktów rolniczych, które mogą liczyć na większy zbyt poza granicami monarchii. Domaga się więc rząd austryacki przedewszystkiem obniżenia ceł na na jęczmień, słód, chmiel, owoce i jaja. Postulaty na polu przemysłowem obejmują przeważnie wyroby, któremi nie zalewa się rynków „en masse“, a które natomiast przy niskich

cenach wymagają starannej roboty i dobrego smaku. Do takich wyrobów należą: rękawiczki, buciki, niektóre artykuły konfekcyjne, wyroby z pianki morskiej i t. p.

Jednym z najważniejszych a prawdopodobnie najsporniejszych punktów ugody będzie kwestya importu bydła do Niemiec i sprawa konwencyi weterynarskiej.

Żądania Austryi nie są bynajmniej ani w kierunku agrarnym zbyt wygórowane · mimo to jednak zamieszcza *Frankfurter Zeitung* wiadomość z Berlina, że elaborat austryacki miał wywołać w tamtejszych sferach miarodajnych zdumienie z powodu rzekomo zbyt daleko idących roszczeń.

Kongres gorzelników rolniczych austryackich odbędzie się w Wiedniu d. 29. maja o godz. 10 w sali sejmu dolno-austryackiego.

W Towarzystwie wzajemnej pomocy drobnych kupców chrześcijańskich odbyło się onegdaj pod przewodnictwem prezesa p. Popiela zebranie członków Towarzystwa, na którem po zagajeniu przez przewodniczącego zabrali głos delegaci Towarzystwa prawnej ochrony podatników pp. Dr. Gargas i Baboń, omawiając cele i zadania tego Towarzystwa ze szczególnem uwzględnieniem jego stosunku do stanu kupieckiego i podnosząc w szczególności konieczność asocyacyi zwłaszcza z uwagi na podatek zarobkowy powszechny, który jako skontyngentowany już samą swoją naturą prawną wskazuje na asocyacyę jako jedynie odpowiedni środek samoobrony podatników przed niesłusznymi wymiarami tego podatku.

Po tych przemówieniach rozwinęła się ożywiona dyskusya w której uczestnicy podnosili konieczność samoobrony przed uciskiem podatkowym i omawiali liczne wypadki gdzie z powodów czysto formalnych następuje podwójne opodatkowanie przedsiębiorstw handlowych.

Z Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego.

»Liga pomocy przemysłowej«. Myśl zorganizowania całego społeczeństwa bez różnicy stanu i narodu do wspólnej obrony warsztatów rodzimej pracy — rzucona zaledwie przed rokiem zamienia się powoli w czyn.

Kilkadziesiąt zawiązanych po całym obszarze kraju Towarzystw „Pomocy przemysłowej“ pracuje już z całym szlachetnym zapałem i budzi zdrowego ducha samopomocy i samoobrony.

Dla złączenia się do wspólnej systematycznej programowej pracy okazuje się już konieczność stworzenia związku wszystkich Towarzystw „Pomocy przemysłowej“ i w tym celu odbędzie się we Lwowie w dniach od 2—4 lipca I. Walne zgromadzenie i zjazd ogólny członków wszystkich Towarzystw dla utworzenia „Ligi Pomocy przemysłowej.“

Zjazd ten pierwszy będzie polem poznania i bratania się jednością celów wszystkich. — Komu miłą myśl materyalnego wyzwolenia kraju z pod jarzma nędzy, abnegacyi gospodarczej i kulturalnej.

Na program zjazdu, którego urządzeniem zajmują się Biuro Reklamy wyrobów krajowych przy Centralnym Związku fabrycznym jako inicyator organizacyi „Pomocy przemysłowej“ wspólnie z lwowskiemi Towarzystwami Pomocy przemysłowej będzie bardzo ożywiony a odbywający się równocześnie Jarmark wyrobów krajowych na wzgórzu stryjskiem stanowić będzie wyborne tło dla przebiegu tego Zjazdu.

Projektowane są prócz zebrań dla powzięcia uchwał o zawiązaniu „Ligi pomocy przemysłowej“ i wyboru jej Wydziału — uroczyste nabożeństwo i uroczyste otwarcie zjazdu, zebranie towarzyskie, teatr, zwiedzanie Jarmarku wyrobów krajowych i t. p.

Dnie 2—3 i 4 lipca b. r. zapiszą się trwale w historyi rozwoju naszej ambicyi i energii gospodarczej, — a społeczeństwo zyska nową placówkę do obrony swoich żywotnych praw.

Plomby tekturowe do worków z mąką jeszcze stale dla przeważnej części naszych młynów sprowadzone są z drukarń pozakrajowych. Przyczyną tego nasza bardzo słaba przedsiębiorczość, plomb takich bowiem potrafiłaby dostarczyć każda drukarnia. U nas jednak czekają drukarnie, aż właściciele młynów sami się zgłoszą. A jeszcze i w razie zamówienia nie postarają się oto, aby robotę oddać bez zarzutu. Jedna z drukarń nie zwróciła np. uwagi na jakość tektury użytej przez nią na plomby, wskutek czego plomby nie odpowiadają swemu celewi tak, jakby to być powinno.

Hakata. Przedsiębiorstwo budowy kolei pod firmą: „*Gebrüder Redlich & Berger und Gwalbert Ziembicki in Turka bei Chyrów*“ używa w korespondencyi z firmami polskiemi w Galicyi wyłącznie języka niemieckiego i posuwa się pod tym względem tak daleko, że na listy w języku polskim zredagowane odpowiada stanowczem domaganiem się korespondencyi niemieckiej. Że też pan Ziembicki nie poczuwa się do obowiązku pouczenia swych krzyżackich komilitonów, że takie postępowanie jest wręcz oburzające a na jego polskiem nazwisku brzydką plamę zostawia!

Finansowanie nowych krajowych przedsiębiorstw przemysłowych. Centralny Związek galicyjskiego przemysłu fabrycznego (Lwów, Batorego 12), kończy obecnie finansowanie kilku większych, pewnych i rentownych przedsiębiorstw przemysłowych i celem uzupełnienia potrzebnych ku temu kapitałów spółkowych wzywa wszystkich tych, którzyby do jednego z takich przedsiębiorstw jako komandytnicy z większym lub mniejszym udziałem chcieli przystąpić — by jak najrychlej zgłosili się w biurze „Związku“.

W grę wchodzi zarówno możność osiągania większych dochodów z kapitału jak i sposobność do czynnego udziału w organizowaniu krajowej produkcyi przemysłowej, bez którego samo hasło „popieranie przemysłu krajowego“ wyznawanie dziś przez społeczeństwo, nie osiągnęłoby swego ogólno-gospodarczego celu. Agitacya na rzecz zbytu wyrobów krajowych musi iść w parze z pomocą finansową dla zakładania nowych przedsiębiorstw przemysłowych na racyonalnych zasadach.

Tak więc branie udziału pieniężnego w nowych krajowych zakładach fabrycznych lub zasilenie istniejących celem umocnienia ich i rozszerzenia ma prócz strony zarobkowej „businessowej“ także i ideową, ekonomiczno-patryotyczną.

Wystawa przemysłowa w Łańcucie Zapowiedziana już w dziennikach ośmiodniowa wystawa przemysłowa połączona będzie z wiecami i wystawą bydła włościańskiego. Program jest następujący: 1 czerwca o godz. 9. rano uroczyste nabożeństwo w kościele parafialnym, poczem zebranie na placu wystawy i uroczyste jej otwarcie. Wieczorem raut w kasynie miejscowem. 2 czerwca Wiec rolników. 3 czerwca bezpłatne zwiedzanie wystawy przez dziatwę szkolną. 4. czerwca powiatowy zjazd członków, kółek rolniczych. Rano gremialne zwiedzanie wystawy, po południu zbiorowa wycieczka do Rakszawy dla zwiedzenia zakładów tkackich. 5. czerwca po południu wielki festyn ludowy. 6. czerwca Posiedzenie pełnej Rady powiatowej. Gremialne zwiedzanie wystawy. Po południu o godz. 4 wiec przemysłowy. 7. czerwca Wystawa i premiowanie bydła włościańskiego. 8. czerwca Przyznania medali wystawowych i zamknięcie wystawy. Ponadto urzą-

dzoną będzie loterya fantowa, która trwać będzie przez czas wystawy, wieczorem zaś codziennie od godz. 6. do 8. odbywać się będzie koncert muzyki. Jak z powyższego programu można już ocenić, wystawa zapowiada się świetnie. Będzie ona jakoby wielką uroczystością powiatu Łańcuckiego. Komitet wystawy chcąc umożliwić udział w wystawie przemysłowcom, którzy się jeszcze nie zgłosili, przedłużył termin zgłoszenia się i nadsyłania przedmiotów na wystawę do dnia 20 b. m. Adres: Komitet Wystawy w Łańcucie na ręce p. Kazimierza Wiercińskiego.

Wojskowość wobec naszego przemysłu Wojskowość jest jednym z największych odbiorców dla różnych gałęzi przemysłowych. Niestety przy dostawach wojskowych przemysł nasz zaledwie przy wielkich zabiegach zdołał sobie zdobyć mały udział. Sfery bowiem wojskowe zachowują się niechętnie wobec naszego przemysłu. Przy rozpisywaniu ofert np. na dostawę węgla, wojskowość zastrzega wyraźnie, że przyjmie tylko ofertę na węgiel z Mysłowic. A przecież jeżeli węgiel krajowy okazuje się dobrym dla kolei żelaznych, (Stanisławowska Dyrekcya kolei państwowych pokrywa większą część swego zapotrzebowania na węgiel w ilości 3.000 wagonów w kopalniach krajowych) tem więcej nada się on dla koszar piekarni i zakładów wojskowych. Zdarzyło się, że gdy w jednym garnizonie zabrakło węgla, a nie można było dostać na miejscu węgla pruskiego, zamówiono wagon węgla krajowego i okazało się, że nie mniej dobrze da się on użyć.

Że w sferach wojskowych panuje duch nie przychylny dla rozwoju i naszego przemysłu, wiemy i stąd, że wojskowi przy zakupnach swych z naciskiem domagają się tylko wyrobów obcych. Wolno wreszcie wojskowym przy zakupnach prywatnych kierować się własnemi pobudkami, ale władze wojskowe zobowiązane są do popierania przemysłu krajowego, skoro kraj łoży miliony na cele wojskowe.

Pod pokrywką „wyrobu krajowego“ sprzedaje się ciągle w niektórych sklepach i w wielu kramach i kramikach towar obcy, jako krajowy. W rynku we Lwowie istnieje w sieniach domu l. 24 kramik, którego właściciel sprzedaje sam, a także za pośrednictwem całej rzeszy młodocianych kolporterów karty i papier listowy, pochodzące z obcych fabryk jako zaopatrzone fałszywym napisem »wyrób krajowy«. Na papierze listowym, który właściciel kramu sprowadza z Budapesztu widnieje napis „Wyrób krajowy“. Wyzyskiwanie tej marki przez obcych fabrykantów jest wprost uburzające. Ponadto nieznośnem się staje we Lwowie owe narzucanie się chłopaków, kolportujących papier listowy, którzy uczą się przy tej sposobności żebrać. Policya powinna bezwarunkowo zabronić podobnego rodzaju kolportażu. Chłopak idzie krok w krok za przechodniem i lamentującym głosem prosi o kupienie papieru, bo „dzisiaj jeszcze nic nie jadł“. Towar zagraniczny w ten sposób kolportowany pochodzi zazwyczaj z wiedeńskich bankructw rozmaitych fabryczek i sklepów, albo z tak zwanego w niemieckim języku „Schleudergeschäft“, tj. najniezdrowszej formy przemysłowej konkurencyi. Wobec takich systemów handlu nasz przemysł nigdy się nie rozwinie.

Bazar krajowy przeniósłszy się z ulicy Trzeciego Maja do Hotelu George'a zyskał na tem przeniesieniu się stanowczo. Ulica Trzeciego Maja, jedna z najpiękniejszych we Lwowie, pod względem ruchu handlowego jest słabo ożywioną. Natomiast hotel Georg'a jest jakoby centrem naszego ruchu handlowego. Wspaniała wystawa Bazaru krajowego nęci oko przechodniów, a wewnątrz bazaru panuje ruch ożywiony przez cały dzień; w niektórych działach, jak w konfekcyjnym, kilimkarskim, koszykarskim i bławatnym Bazar prawie, że z trudnością może podołać wzmagającemu się popytowi. Wskutek tego zwiększonego zbytu Bazar był w stanie obniżyć ceny na wszystkie prawie utrzymywane na składzie towary. Ten zwiększony ruch w znacznej mierze zawdzięczać należy obecnemu odruchowi społeczeństwa całego w kierunku obrony rodzimej wytwórczości, a także energicznej i świadomej celu i ruchliwej działalności kilkudziesięciu zawiązanych w kraju towarzystw „Pomocy przemysłowej“. Obrót handlowy na towary krajowe zwiększył się bowiem nie tylko w lwowskim bazarze, ale także w bazarach w Krakowie, Przemyślu i Nowym Sączu.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Jan Kaźmierz Zieliński.

Giovanni Zuliani i Syn
pierwsza krajowa
FABRYKA WYROBÓW CEMENTOWYCH
Lwów, ul. św. Piotra 21. — Telefon nr. 658.
FILJE: Stanisławów — Kraków — Czerniowce
ul. Zarwańska 18. Zwierzyniec 14. Bahnhofstrasse 28.
posadzki weneckie terrazzo granito — płytki maszynowe z cementu deseniowane do posadzek — betonowe kanały — rury wodociągowe — sklepienia łukowe — rezerwoary i muszle — schody — balkony — żłoby — grobowce — ozdoby budowlane i wszelkie tym podobne wyroby z cementu. Kosztorysy, cenniki i wzory na żądanie bezpłatnie. Łaskawe zamówienia miejscowe i z prowincyi uskuteczniamy najstaranniej, wzorowo i trwale po cenach umiarkowanych.

Kopaczki do kartofli — Amerykańskie beczkowozy do skrapiania pól gnojówką — Parniki Ventzkiego.
Wiatraki, Kühnego młynki tryery, Sieczkarnie, szarpacze, buraczarki, śrotowniki, gniotowniki
poleca
Dom dla Ziemian
Lwów ulica Jagiellońska l. 15. — Kraków ulica Szewska l. 2.

KONKURS.

Niniejszem rozpisuje się konkurs, celem obsadzenia posad:

a) **rachmistrza kasy** z roczną płacą 2.400 K. dodatkiem aktywalnym 400 K. i pięcioma trzechleciami po 200 K.

b) **likwidatora kasy** z roczną płacą 1.600 kor. dodatkiem aktywalnym 400 kor. i pięcioma trzechleciami po 200 koron. Podania o te posady wniesione być mają najdalej **do 25. maja** b. r. do Dyrekcyi powiatowej Kasy oszczędności w Buczaczu Do podań mają być dołączone: 1. metryka chrztu na dowód, że nie przekroczył 40 roku życia 2. świadectwo ze złożonego egzaminu rachunkowości państwowej. 3. świadectwo służbowe, 4. świadectwo moralności, 5. świadectwo zdrowia, 6. curriculum vitae, a nadto: ad a) **dla posady rachmistrza**: 7. świadectwo z odbytej przynajmniej 3 letniej praktyki w instytucyach finansowych, a przedewszystkiem w Kasach oszczędności — ad b) **dla posady likwidatora**: 8. świadectwo z odbytej przynajmniej jednorocznej praktyki jak wyżej.

Buczacz, dnia 25. kwietnia 1904.

Dyrekcya powiatowej kasy oszczędności:

Ignacy Wachowicz *Mieczysław Burzyński.* 67

Pierwsza galicyjska fabryka wszelkiej bielizny

WIKTORA SEDLACZKA

we Lwowie, plac Kapitulny 3. — poleca po najniższych a stałych cenach:

Bielizną męzką
Bieliznę damską
Bieliznę dla dziewcząt i chłopców
Bieliznę dla niemowląt
Bieliznę dla hoteli, restauracyi, szpitali i innych zakładów.
Kołdry materace, sienniki

Wełnę owczą i watę.
Pierze i puch.
Całe wyprawy ślubne i dla niemowląt.
Utrzymuje na składzie krajowe i zagraniczne płótna, nakrycia stołowe, ręczniki, ścierki, chustki do nosa

Schrolla szyfony, szyrtyngi, dymy, kretony, batysty, barchany, piki.
Kołnierze, manszety krawaty, szelki.
Skarpetki i pończochy.
Wszystkie dodatki do bielizny.

Wszelkie zlecenia wykonuje najrzetelniej.

Próbki i cenniki na żądanie. 41

Galicyjska Kasa oszczędności

we Lwowie

zniża oprocentowanie 4% wkładek z 4% na 3·6% od sta

a to od 4%-owych wkładek do 10.000 Koron na jednej książeczce z dniem 1 lipca 1904. zaś od 4%-wych wkładek ponad 10 000 Koron na jednej książeczce z dniem 1. sierpnia 1904.

We Lwowie, dnia 18. kwietnia 1904.

Galicyjska Kasa oszczędności
we Lwowie.

Przedruk nie będzie płacony.

Jedyny rzeczywisty importer herbaty!

Handel herbaty chińskiej

EDMUNDA RIEDLA

we Lwowie, ulica Teatralna liczba 3.

Druga kamienica od placu Marjackiego.

poleca

HERBATĘ

zbioru majowego bezpośrednio z Chin sprowadzoną, ciemno naciągającą z wybornym smakiem i aromatyczną wonią

½ kilo:

Congo czarna	1	Nr.	1.60
Souchong czarna	2	„	2—
„ „ zbiór majowy	3	„	3.—
Kaysow czarna	4	„	4.—
Melange de Londres	5	„	4.—
Pecco kwiatowej	6	„	3.—
„ „ karawanowej	7	„	4.—
„ „ najprzedniej.	8	„	6.—
Gumpowder ziel. perl.	9	„	3.—
„ „ „	10	„	4.—
Wysiewki herbaciane			1.30
„ „ z najlepszych her.			1 60

poleca najlepsze gatunki

KAWY

o smaku czystym i aromatycznym,

które rozsyła franco, opłacone do każdej stacyi pocztowej 4¾ kilo w woreczku:

Jamajka	7·—	½ kl.	—.70
Santos	7.50	„	—.80
Portorico	8.85	„	—.96
Cuba grubo ziarnista	9 20	„	—.90
Ceylon zielona	9.50	„	1.—
„ „ przednia	10.—	„	1.04
„ „ grubo ziar.	10.50	„	1 08
„ „ perłowa	10.50	„	1.08
Mocca arab. arom.	10 50	„	1.08
Jawa złota	10.50	„	1.08

Ceny herbaty oznacza się na ½ kilo w paczkach po ½, ¼, ⅛ kilo.

Opakowania nie liczy się. — Zamówienia z prowincyi wysyła się odwrotną pocztą. 22

Popierajmy przemysł swojski a wzrośniemy w siłę!

Główny skład lamp i bronzów z fabryki polskiej Jana Serkowskiego w Warszawie, tudzież skład niezapalnej nafty krajowej

pod firmą

Piotra Miączyńskiego zięć

Stanisław Strzałkowski

we Lwowie, plac Halicki l. 14.

poleca

Lampy naftowe, salonowe, gabinetowe do pokoi jadalnych, biurowe jakoteż różne przybory do lamp.

Palniki żarowe, bronzy kościelne i dekoracyjne. **Świeczniki** do oświetlenia gazowego i elektrycznego. **Wyroby galwanoplastyczne,** oraz wszystkie przybory w zakres oświetlenia wchodzące.

Ceny jak najtańsze zaś przy zamówieniach większych odpowiedni rabat.

Jedyne źródło najlepszej nafty krajowej z rafineryi hr Adama Skrzyńskiego w Libuszy tak do sprzedaży hurtownej jakoteż drobiazgowej. Posyłka do domu począwszy od 5. litrów.

Nafta do palników żarowych.

Oleje mineralne i smarowidła wszelkiego rodzaju.

Mydła gospodarskie i toaletowe 38

Wypierajmy przemysł niemiecki!

Mieczysław - - -
- - - Jankowski

GŁÓWNY SKŁAD

nasion i roślin

we Lwowie, plac Bernardyński l. 2 A

39 poleca

specyalny skład wieńców grobowych metalowych, świeżych i zasuszonych.

Bukiety weselne, imieninowe, balowe **po najtańszych cenach** we Lwowie.

Mieszanka dla ptaków tylko 35 ct. 1 kg.

Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem!!

Ces król. uprzyw.

ASSICURAZIONI GENERALI w TRYEŚCIE

(założona w r. 1831)

Kapitał akcyjny 10,500.000 koron

Kapitał wpłacony 3,150.000 koron

Fundusze gwarancyjne 227,329.923·25 K.

poleca p. t. kasom oszczędności, bankom, towarzystwom zaliczkowym i innym instytucyom finansowym jakoteż PP. notaryuszom, adwokatom i t. p.

Ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem

po bardzo niskich premiach i nadzwyczaj przystępnych warunkach.

Wykazy ubezpieczonych już w zakładzie najpoważniejszych instytucyj finansowych kraju i monarchii, jako też informacye wszelkiego rodzaju udziela chętnie:

Jeneralna Agencya dla Galicyi i Bukowiny c. k. uprzyw.

ASSICURAZIONI GENERALI

We Lwowie, ul. Słowackiego 6. — Telefon 468.

Ubezpieczenie życiowe! — **Ubezpieczenie transportów!**

BANK MELJORACYJNY - - -

ulica Kopernika Nr. 1. — I. p.

(nad apteką Mikolasza).

wykonuje wszelkie prace meljoracyjne, jako to: zdjęcia planów, wygotowania kosztorysów do drenowania pól, nawodnienia i odwodnienia łąk, budowy rowów, kanałów, dróg, szos, kolejek etc., etc. i poleca się do praktycznego przeprowadzenia powyższych prac.

Finansownie uskutecznia się podług każdorazowej szczegółowej umowy.

W razie już gotowych planów, nastąpić może na podstawie tychże, wykonanie pracy.

5

W c. k. rządowo uprawnionym

Zakładzie - - - - - - -
wojskowo-naukowym

em. rotm. **Adolfa Kornbergera w Krakowie,**

rozpoczynają się nowe **kursa przygotowawcze** wstępne i główne do egzaminu kwalifikacyjnego **dla jednorocznej służby wojskowej**

(INTELLIGENZPRÜFUNG)

w dniu 1. lutego i 1. września każdego roku.

Wytrawne siły nauczycielskie, znakomite rezultaty egzaminacyjne, tania nauka, wygodny **Pensyonat,** zaopatrzony w ilustrowane pisma w różnych językach, oraz w dzienniki, fortepian, gry towarzyskie i t. d. staranna opieka rodzicielska, ścisły nadzór lekarski, własna łazienka i t. p. nadają Instytutowi znamię **pierwszorzędnego Zakładu.**

Zakład wojskowo-naukowy w Krakowie przygotowuje kandydatów posiadających wymagane kwalifikacye, również do bezpośredniego **egzaminu kadeckiego,** bez potrzeby poprzedniego uczęszczania do jakiejkolwiek bądź szkoły wojskowej, jak niemniej przygotowuje do wszelkich innych egzaminów wojskowych. Dokładnych wyjaśnień udziela **Dyrekcya Zakładu przy ulicy Stachowskiego l. 15. Willa Wanda.**

Z tym Zakładem połączone jest **Biuro informacyjne dla wszelkich spraw wojskowych,** koncesyonowane przez c. k. Władze wojskowe i cywilne.

18

12

BANK ROLNICZY we Lwowie

dostarcza najtaniej i pod najdogodniejszymi warunkami

PŁUGI jedno- i wieloskibowe z fabryki BRAC EBERHARDT w Ulmie.
SIEWNIKI do zboża, nasion i nawozów - - - - - - - - - - -
- **CENTRYFUGI KAYSERA**

NAJNOWSZE PAROWNIKI - - - -
- - - - - - - **„REFORMA“**
MOTORY benzynowe i spirytusowe
LOKOMOBILE, MŁOCARNIE, MŁYNKI
oraz inne MASZYNY ROLNICZE - -

PRZEMYSŁ KRAJOWY.

Towarzystwo lwowskich szewców „KRAJ“

poleca

Własne wyroby różnorodnego obuwia ręcząc za trwałość i elegancyę.

Na składzie zaopatrzenia obfite.

Zamówienia wykonują się najdokładniej w jak najkrótszym czasie.

Z prowincyi wystarczy przysłanie bucika na miarę.

Sklep znajduje się we Lwowie przy ul. Akademickiej l. 12.

naprzeciw pomnika Kornela Ujejskiego.

43

Chylewski, Hruby i Sp.

przedtem

Władysław Niemeksza

BIURO
TECHNICZNE I ZAKŁAD
27 **INSTALACYJNY**
we Lwowie, ul. Kopernika l. 15A.

Projektujemy i wykonujemy:
OGRZEWANIA CENTRALNE WENTYLACYE
WODOCIĄGI I KANALIZACYĘ RUROWĄ
ŁAŹNIE, ŁAZIENKI

Wiercenie studzien i ustawianie pomp
Pralnie i susznie mechaniczne
Urządzenia gazowe wszelkich systemów
OŚWIETLENIE
Pałaców, Willi, Hoteli i całych miejscowości gazem powietrznym
patent. naftowem światłem żarowem
„Z N I C Z“
(w miejscowości nie posiadających gazowni).

ZASTĘPSTWA:
PIERWSZEJ CZESKO-MORAWSKIEJ FABRYKI MASZYN W PRADZE.
ZAKŁADÓW ELEKTRYCZNYCH FRANCISZKA KRIZIKA W PRADZE.
i wielu innych specyalnych fabryk.

Przyjmujemy zamówienia na:
WSZELKIE KONSTRUKCYE ŻELAZNE
MASZYNY, KOTŁY PAROWE TURBINY
WSZELKIE URZĄDZENIA MASZYNOWE
CUKROWNIE
CHŁODNIE MECHANICZNE
FABRYKI LODU
CENTRALE ELEKTRYCZNE
GORZELNIE
FABRYKI DROŻDŻY
BROWARY TARTAKI
MŁYNY ZWYKŁE I AUTOMATYCZNE, CEGIELNIE
LOKOMOBILE I MOTORY
gazowe, benzynowe, spirytusowe, ropne (szwedzkie i amerykańskie etc).

TELEFON Nr. 534.
Adres telegraficzny: CHYLEWSKI LWÓW.
POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI 837011.

CORRESPONDANCE ALLIANCE INTERNATIONALE DE KOSMOS

Międzynarodowe Towarzystwo wzajemnej Korespondencyi

Amsterdam (Holandya)

skrzynka do listów 485.

Sankcyonowane dekretem królewskim z dnia 19. czerwca 1899 i z dnia 4. czerwca 1902.

Towarzystwo to umożliwia swoim Członkom (paniom i panom) wzajemną korespondencyę we wszystkich krajach kuli ziemskiej—w celu rozrywki, ćwiczenia się w językach różnych, wszelkich informacyi, w celach literackich i artystycznych, ect. W razie podróży, członkowie gotowi są do wszelkich wyjaśnień i ułatwień.

Wkładka roczna tylko 6 K.

Statuty i prospekty Towarzystwa otrzymać można na żądanie od sekretarza (Amsterdam. Box. 485).

Korespondencye w języku francuskim, niemieckim i angielskim.

Rok założenia 1782.

34

Ces. król. uprzyw.

rafinerya spirytusu

fabryka najprzedniejszych likierów, prawdziwych polskich wódek, rosolisów i rumów

J. A. Baczewski

we Lwowie

c. k. nadworny dostawca

poleca

słynne z dobroci prawdziwe polskie żytnie wódki, likiery i rozolisy.

Spirytus na nalewki

pierwszej próby najlepszej jakości.

„Esprit de vin Marque d'or“

Wysyłka w 5 kg. skrzynkach ewentualnie blaszankach pocztą.

Cenniki na żądanie opłatnie.

Taniość i wygoda! Oszczędność czasu i zdrowia!

Telefon w każdym domu samemu sobie urządzić można!

Kompletny garnitur złożony: *a)* z głównego eleg. mikrotelefonu z kontaktem guzikiem lub gruszką; *b)* takiegoż dla służby z rozetką i $1\frac{1}{2}$ m. kabla; *c)* przepisu i wzoru do własnoręcznego urządzenia telefonicznego przy zwykłym dzwonku elektrycznem.

za 9 złr. 65

wysyła za zaliczeniem do każdej stacyi pocztowej w dobrem opakowaniu franco:

Biuro elektrotechniczne, Kraków, ul. Sławkowska 1.

PREMIOWANA

SPÓŁKA PSZCZELARSKA

W BRZEŻANACH

wysyła za zaliczką franko i z opakowaniem

Miód do jedzenia: 5 kg.	6 koron
Miód do picia: 5 kg.	4 „
Sortyment nasion kwiatowych (10 gatunków) . . .	2 „

Nasiona ogrodowe według zamówień.

64 Zarząd Spółki pszczelarskiej.

Numer 14. Lwów dnia 15. maja 1904. Rok III.

Biuro Redakcyi i Administ
ul. Kopernika 7 parter.

Przedpłata wynosi:
kwartalnie K. 3·—
półrocznie „ 5·—
rocznie „ 10·—

Numer poszczególny kosztuje 1 koronę

OGŁOSZENIA.
1 str. 100 K. ½ str. 60 K.
¼ str. 35 K., ⅛ str. 20 K.
1/16 str. 12 K.

DOBROBYT

PRZEDPŁATĘ przyjmują: we Lwowie: Administracya „Dobrobytu ul. Kopernika 7 i biuro Sokołowskiej Pasaż Hausmana; we Wiedniu: Haasenstein & Vogler (Otto Mass) Wahlfischgasse 10, — Rudolf Mosse Seilerstädte 2 A. Adolf Chulawski VI Getreidemarkt 13.

Czasopismo ekonomiczne, pod redakcyą J. K. ZIELIŃSKIEGO.

Organ Związku Galicyjskich Kas Oszczędności i „Centralnego Związku galicyjskiego przemysłu fabrycznego“.

Wychodzi 5. 15. i 25 każdego miesiąca.

DOM BANKOWY
i
Kantor wymiany
SOKAL & LILIEN

kupuje i sprzedaje wszelkie **papiery wartościowe i waluty zagraniczne** po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie **zlecenia giełdowe** zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, **wypłaca wszelkie kupony** możliwie bez potrącenia jakiejkolwiek prowizyi inkasowej. 6

6
INCASSO
weksli i przekazów na wszystkie miejsca w kraju i zagranicą przyjmują
SOKAL & LILIEN
Dom bankowy i kantor wymiany.
Zlecenia z prowincyi załatwiamy odwrotną pocztą.

6
PRZEKAZY
na Paryż, Londyn, Berlin i inne miejsca zagraniczne wystawiają
SOKAL & LILIEN
Zlecenia z prowincyi wykonujemy odwrotną pocztą.

Przez Wysokie c. k. Namiestnictwo koncesyonowane

36

Biuro podróży

Zofii - - - - - - - -
- - - - Biesiadeckiej

Oświęcim (Dworzec)

sprzedaje bilety okrętowe I. II. i III. klasy do AMERYKI dla parowców pospiesznych, oraz bilety kolejowe dla kolei amerykańskich we wszystkich kierunkach. - - - - - - - - -

Ceny ściśle wedle taryf - - - - - okrętowych i kolejowych.

Prospekta darmo i opłatnie.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

Skład papierów, przyborów do pisania i rysowania

poleca wyrobu krajowego

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.

Uskutecznia księgi i druki podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczątki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny zniżone! Stałym odbiorcom opust!

3 Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucyi.

Dnia 18 listopada 1902 roku otwartą została we Lwowie, gmach hr. Skarbka (dawna sala sejm.)

Pierwsza w kraju

fabryka wyrobów z papieru

S. W. Niemojowskiego

Fabryka urządzona podług wzorów największych fabryk zagranicznych, wyrabia:

Koperty, papiery listowe, koronki do kredensów i t. d. — Dotychczasowy dział tutek i bibułek cygaretowych został znacznie rozszerzony.

Zwracam się z prośbą do Urzędów, Instytucyi publicznych, Stowarzyszeń, oraz do wszystkich którym rozwój przemysłu krajowego leży na sercu, by raczyli poprzeć moje przedsiębiorstwo przekonawszy się poprzednio, że wyroby moje tak do ceny, jak i jakości nie ustępują zagranicznym.

Wyroby moje znajdują się na składzie w sklepie przy **placu Maryackim l. 8.** i mam nadzieję, że niezadługo znajdować się będą we wszystkich sklepach papierowych lwowskich, krakowskich i prowincyonalnych. Cenniki i wzory wysyłam odwrotnie. **S. W. Niemojowski.**

16

Jako dobrą i pewną lokację

poleca:

4% listy hipoteczne	4% listy Banku krajowego
4½% listy hipoteczne	5% obligacje komunalne Banku krajowego
5% listy hipoteczne premiowane	4% pożyczkę krajową
4% listy Tow. kredyt. ziemskiego	4% galicyjskie obligacje propinacyjne i wszelkie renty państwowe.
4½% listy Banku krajowego	

nadto poleca: **Akcje galic. Towarzystwa elektrycznego. Papiery te sprzedaje i kupuje po najdokładniejszym kursie dziennym,**

wszelkie kupony, wylosowane papiery wartościowe

wypłaca

bez potrącenia prowizyi lub kosztów

KANTOR WYMIANY c. k. uprzyw. gal. akc. BANKU HIPOTECZNEGO.

46

C. k. uprzyw. galicyjski akcyjny

Bank Hipoteczny

Oddział depozytowy

przyjmuje wkładki i wypłaca zaliczki na rachunek bieżący, przyjmuje do przechowania papiery wartościowe i udziela na takowe zaliczki.

Nadto zaprowadzono na wzór instytucyi zagranicznych tak zwane:

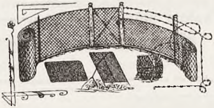
Depozyty schowkowe (Safe Deposit). Za opłatą 50 do 70 koron rocznie, depozytarjusz otrzymuje w stalowej kasie pancernej schowek do wyłącznego użytku i pod własnym kluczem, gdzie **bezpiecznie a dyskretnie przechowywać** można swoje mienie lub ważne dokumenty. — W tym kierunku poczynił Bank hipoteczny jak najdalej idące zarządzenia. — Przepisy odnoszące się do tego rodzaju depozytów, otrzymać można bezpłatnie w oddziale depozytowym. 46

Józef Gorecki

Premiowana fabryka

mebli, konstrukcyi żelaznych, i wyrobów ornamentalnych kutych

w Krakowie, ul. Wawrzyńca l. 26

47

wykonuje wszelkie **roboty (rnamentalne, kute, konstrukcyjne, budowlane, łóżka żelazne i plecionki z drutu**

a z tych ostatnich:

drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp.

Siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien

Ceny przystępne, kosztorysowe

Adres telegramów:

Gorecki, fabryka Kraków

Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie odwrotnie się przesyła.

W cierpieniach

reumatycznych - - - - -

- - gośćcowych i pokrewnych

najlepiej przez WP. lekarzy poleconym środkiem jest

„Sapomenthol"

(Maść Sapomentholowa)

wyrobu aptekarza

Eugeniusza Matuli w Radomyślu

koło Tarnowa.

Dostać można po cenie za mały słoik 1·40, za duży 5 koron, w każdej aptece jakoteż wysyłka wprost za zaliczką.

Ostrzega się przed naśladownictwami! Prawdziwy tylko w oryginalnem opakowaniu. Nazwa, opakowanie, marka ochronna prawnie zastrzeżone. Najwyższe odznaczenie z wystaw w Paryżu, Londynie, Marsylii i Wiedniu. Dyplomy honorowe i medale złote

Apteka i Laboratoryum chem.-farm. Eugeniusza Matuli

w Radomyślu koło Tarnowa.

36

Dwór Łapszyn

59 poczta Brzeżany.

WYROBY

KAZIMIERY MATCZYŃSKIEJ

BULION **oznaczony medalami,** z własnego drobiu i zwierzyny rozbierany chemicznie przez Dr. Radziszewskiego i polecony przez lekarzy najpoważniejszych tu i za granicą jako posilny i przeznaczony dla chorych po **10** Kor., **12** Kor., i **15** Kor. za kilo. **Z samego drobiu i zwierzyny** (dla chorych) **po 20 Kor. za kilo.**

K O C E **na konie wełniane** sztuka 13 Kor.	**K W I A T Y** Nasiona gwarantowane, bukiety, krzewy zimotrwałe, śliczne **najtaniej**.

Szparagi do 20. maja po 1 K. 50 h. kl. Później 5 kl. paczka 4 K. 80 h.

Flance szparagów olbrzymich 3 letnie 2 K. 40 h., roczne 1 K. 20 h. za 100 sztuk.

Od 1· Października PASZTET STRASSBURSKI 3 Kor. funt, z truflami 4 Kor. funt.	**PÓŁGĄSKI LITEWSKIE** kilo 3 Kor. 90 hl.

BRYNDZA GÓRSKA, 5 kilo 4 kor. 56 hl. od 1. maja do 1. paździer

Szynki westfalskie w pęcherzu po 3 kor. 90 hl. za kilo.	**Rozmaite pierniki** po różnych cenach najtańszych bez konkurencyi.

„Przysmak łapszyński"

gatunek chleba tyrolskiego, pikantna przekąska do wódki, paczka 1 Kor. 80 hl.

OWOCE KANDYZOWANE po 4 Kor. kilo w pudełkach po 1 i 2 Kor.	**Za poprzedniem porozumieniem można dostać drobiu tuczonego.**

Herbatniki domowej roboty z świeżych jaj i masła z najlepszego materyału bardzo dobre w 20 ga'unkach, 70 szt. 1. Kr. 20 hl.

HERBATA CHIŃSKO-ROSYJSKA, zbiór majowy: „SUCHONG" od 4·60 do 7·50 „CONGO" od kor. 3.80 do 7·50 za pół kilogr. Okruchy herbaciane najprzedniejsze, funt od kor. 2·60 do kor. 3·50.

KIEŁBASA polska sucha, klgr. 2. korony.

Popierajmy przemysł krajowy, kupujcie tylko u swoich·

Cenniki na żądanie opłatuie

Słabość męzka

skutki szczególnej tajnych grzechów młodości oraz innych nadużyć niszczących zdrowie, jak pewno i trwale usunąć, poucza jedynie w licznych wydaniach rozpowszechniona książka ilustrowana

Dra Retau'a

45 **Ochrona własna**

Cena wydania polskiego: 1 zł.

Cena wydania niemieckiego: 2 zł.

Tysiące znalazło w niej objaśnienie swych cierpień a za użyciem kuracyi w książce tej zaleconej, zupełną swą siłę męzką. Za nadesłaniem franco należytości, otrzyma się książkę w kopercie przez Verlags-Magazin **Leipzig**, Neumarkt w Niemczech.

W SYFONACH

PILZNER i BAWAR polecają

19 **MUSIAŁOWICZ & JANIK**

Lwów, Trzeciego Maja 2.

Handel założony w roku 1789.

Fryderyk Schubuth i Sp.

Lwów, Rynek liczba 45.

poleca:

HERBATY

czarne aromatyczne silnie naciągające

Congo Nr. 0	½ kg. K. 3·20
„ „ 1	„ „ „ 3·80
Souchong Nr 2	„ „ „ 4·60
Majowa znakomita	„ „ „ 6·—
Kaiser cesarska	„ „ „ 8·—
Najlepsze okruchy herbat ½ kg. K. 3·—, 3·60 i 4·60	

KAWY

znakomite w smaku aromatyczne

Gwatemala Nr. 5	½ kg. K. 1·50
Ceylon dobra Nr. 4	„ „ „ 2·—
„ gruba „ 3	„ „ „ 2·08
„ przednia Nr. 2	„ „ „ 2·16
„ najprzedniejsza Nr. 1	„ „ „ 2·24
„ perłowa	„ „ „ 2·16
Złota Jawa	„ „ „ 2·16
Mocca arabska	„ „ „ 2·16

Jedyna w kraju

Fabryka świec i blichownia wosku.

Świece kościelne woskowe i stearynowe.
Główny skład kwiatów kościelnych.

- - Cenniki szczegółowe na żądanie. - -

24

WYROBY TKACKIE

z najlepszego przędziwa jak najstaranniej wykonane
jakoto:

55 **Płótna białe zwykłej i prześcieradłowej szerokości**
Dymy, Dreliszki, Ręczniki, Chusteczki do nosa, Ścierki, Obrusy, Serwety, Barchany, Flanele, Szewioty, Płócienka kolorowe na fartuszki, sukienki, bluzki i t. p.

poleca po cenach umiarkowanych

Tkalnia płócien i Skład wysełkowy

Michała Męsowicza

w Korczynie obok Krosna

Ktokolwiek zażąda otrzyma franko cennik i wszelkie możliwe próbki towarów.

Marka ochronna: **Kotwica.**

LINIMENT. CAPSICI COMP.

z Richtera Apteki w Pradze,

uznane powszechnie jako **najdoskonalsze bóle uśmierzające nacieranie,** jest w wszystkich aptekach po cenie 80 szel., Kr. 1.40 i po 2 Kr. do nabycia.

Przy kupnie tego wszędzie ulubionego **środka** domowego należy przyjmować tylko oryginalne butelki w pudełkach z naszą marką ochronną **„kotwicą“** z apteki Richtera, wtenczas można być pewnym, że się otrzymało preparat prawdziwy.

Apteka Richtera pod „złotym lwem“
w Pradze, I. ulica Elżbiety 5.

Musiałowicz i Janik

we Lwowie ul. 3-go Maja 2.

Skład win i herbat

Pokoje do śniadań

Gorąca kuchnia

Kawior, Porter

Znakomite śledzie pocztowe

-- Marynaty i inne łakocie --

Gabinety dla zebrań z osobnem wejściem.

TELEFONU Nr. 369. 19

BIURO TECHNICZNE

F. LORD, Kraków

ul. Floryańska 55.

Telefon Nr. 230.

Skład maszyn, narzędzi i artykułów technicznych dla wszelkich gałęzi przemysłu.

Zastępstwo Austryackich Zakładów Schukertowskich w Wiedniu.

Instalacya elektrycznego oświetlenia i przeniesienia siły, plany, kosztorysy i projekty gratis.

Dostarcza: Maszyny parowe, kotły, motory gazowe i naftowe. Kamenie francuskie i krajowe. Walce porcelanowe i stalowe Pompy i sikawki. Węże gumowe i parciane.

Skład i wyłączna sprzedaż oryginalnych rosyjskich olei smarowych firmy S. M. Schibaef & Co. Oliwę maszynową. Tłuszcz Towota. Zastępstwo firmy F. Reddaway & Co. Ltd. dla pasów oryginalnych „Reddaway“ Pasy skórzane, parciane i gumowe. Paski do szycia i krupony Płyty i liny gumowe i asbestowe. Przybory do maszyn (armatury) wszelkiego rodzaju. Liny parciane i druciane. Płótna i papier szmirglowy. Maźnice i oliwiarki wszelkiego rodzaju. Pokrowce nieprzemakalne. Wszelkie armatury dla urządzeń wodociągowych, łazienek i klozetów. Dzwonki elektryczne i przybory do tychże. Papier szybrowy.

28

Centralne ogrzewanie i wentylacye

wszelkich systemów

WODOCIĄGI I KANALIZACYE

pompy, klozety, łazienki, łaźnie, mechan.
pralnie i suszarnie

oświetlenie gazowe

projektuje i wykonuje

Inż. LEONARD NITSCH i Ska

Biuro techniczne i Zakład instalacyjny

w Krakowie, ul. Kolejowa 18, parter.

Adres telegraficzny: Leonard Nitsch — Kraków.

Kosztorysy bezpłatnie.	Najlepsze referencye z dotychczas wykonanych robót.	Telefon Nr. 385.

53

Szkoła sztuki stosowanej i robót ręcznych

Lwów, ul. Gołębia l. 12 (Willa Palatyn).

PROGRAM 1-go ROKU SZKOLNEGO.

I-szy KURS. Dział haftów. Roboty krzyżykowe, szydełkowe, drutowe, deskowe, podwlekane, siatkowe, haft Janina
Dział sztuki stosowanej. Malowanie na drzewie, atłasie, aksamicie, płótnie gobelinowem, jucie, plastyczne (Plastin Malerei).

II-gi KURS. Dział haftów. Haft arabski, biały. złotem i srebrem, roboty mereszkowe. Koronki irlandzkie trudniejsze, roboty kilimowe, wiązane, smyrneńskie igłą zwykłą, smyrneńskie igłą maszynową „Daisy", pasmanteryjne,
oraz inne roboty artystyczne i nowe u nas mniej znane lub jeszcze zupełnie nie wprowadzone.
Dział sztuki stosowanej. Wypalanie na drzewie, skórze, aksamicie, głębokie (Tiefbrand), malowanie na porcelanie, szkle, plastyczne (Plastin Malerei).

Nauka odbywa się z reguły 3 razy tygodniowo (Poniedziałek, Środa, Piątek) od 10—12 przedpołudniem. Opłata miesięczna z góry 20 K. i w tych samych dniach od 3—5 (w zimie od 2—4) popołudniu. Opłata miesięczna tak samo jak za naukę ranną 20 K. Opłata za naukę ranną i popoł. miesięcznie z góry 32 K.

Osobne lekcye uzupełniające dla wstępujących w ciągu kursu, lekcye dla pojedynczych osób i lekcye korespondencyjne (listowne) według osobnej umowy.

Bilety wizytowe

zaproszenia ślubne i balowe, księgi bankowe, książeczki oszczędności, nagłówki na listy i faktury, koperty, etykiety, cenniki, autografie i wszelkie roboty artystyczno-litograficzne wykonuje wzorowo i na czas oznaczony

Zakład artyst.-litograficzny i drukarnia

PILLERA i SPÓŁKI

Lwów, ul. Łyczakowska 3.

Ruble, Marki, Franki

i wszelką inną monetę zagraniczną kupuje i sprzedaje najkorzystniej

6

SOKAL & LILIEN

Dom bankowy i Kantor wymiany.

Pierwsze galicyjskie

Towarzystwo akcyjne dla fabrykacyi śrub, nitów i muterek

W OŚWIĘCIMIU

Nity do kotłów, nity do spajania blachy i obręczy beczkowych. Naśrubki (muterki). Śruby do kryz z naśrubkami; śruby do kół, zawiasów i pługów; śruby do rusztowań; śruby żelazne i mosiężne do drzewa oraz wszelkie artykuły działem śrub objęte.

Materyały do przymocowania szyn kolejowych, jak śruby łubkowe, gwoździe śrubowe, pierścienie, uchwyty i t. p.

Gatunek wyborowy. **Ceny niskie.** 57

A. KRZYSZTOFOWICZ

Lwów, Hotel George'a.

TAPETY

STORY i ZALUZYE

WZORY WYSYŁAM FRANKO

56

Rządowo uprawniona

FABRYKA WÓD MINERALNYCH SZTUCZNYCH i SPECYALNYCH LECZNICZYCH pod firmą

K. Rząca i Chmurski

w Krakowie ul. św. Gertrudy l. 4. 21

wyrabia pod kontrolą komisyi Przemysłowej Towarz. Lek. Krak. polecone przez toż Towarzystwo

WODY MINERALNE

odpowiadające składem chemicznym wodom: BILIŃSKIEJ, GIESHUBLERSKIEJ, SELTERSKIEJ, VICHY, MARIENBADZKIEJ, HOMBURG, KISSINGEN. tudzież SPECYALNIE LECZNICZE jak: litową, bromową, jodową, żelazistą, kwaśnę oraz wody lecznicze normalne z przepisu prof. JAWORSKIEGO.

Sprzedaż cząstkowa w aptekach i drogueryach. Cenniki na żądanie franco.

Główny skład we Lwowie w aptece J. Wewiórskiego Halicka 5.

Międzynarodowe przedsiębiorstwo handlowe

(Szczególnie z Rosyą).

N. KATZNER

Dom spedycyjny i komisowy w Podwołoczyskach, Wołoczyskach, Brodach i Radziwiłowie.

Stałe taryfy przewozowe **(Stawki)** do Rosyi i z Rosyi wraz z wszelkiemi kosztami oraz fachowe oclenie.

Poleca wyroby z kamienia porfirowego: **płyty posadzkowe, klocki brukowe, nagrobki, schody, cokle i piramidy, bruski i toczydła** (t. zw. Trembowelskie) z własnych kamieniołomów po umiarkowanych cenach.

Wywóz wełny drzewnej i desek na skrzynki do jaj.
Adres: **N. Katzner w Podwołoczyskach.**

29.

WYRÓB KRAJOWY!

Proszę tylko żądać **mydła**

Munka z „nosorożcem lub „kosą"

wyrobu

PIERWSZEJ GALIC. PAROWEJ FABRYKI MYDŁA i ŚWIEC

SZYMONA MUNKA

w ŻYWCU.

(ZAŁOŻONEJ W R. 1848).

Kto używa jędrnego mydła z „nosorożcem" lub „kosą" ten wiele oszczędza.

Próbki i cenniki darmo! 63

Powozy — wózki — faetony — sanie

jak najbardziej eleganckie, praktyczne w cenie przystępnej

poleca największa fabryka krajowa oznaczona pierwszą nagrodą na wystawie przeglądowej w Brzeżanach

Władysława Siwińskiego w Stanisławowie.

Cenniki na żądanie wysełam bezpłatnie. 62

Szczotki

do zamiatania ręczne i na drążek, do ścian i sufitów, do portier, kominów, froterowania, bielenia, obuwia, szurowania koni, sukien, zębów, paznogci, uszów, włosów.

Grzebienie z rogu bawolego - -
- - kauczukowe rzadkie i gęste.

Miotły, Miotełki, Piórka, Trzepaczki i Gąbki.

Największy skład u

Alojzego Hübnera

Lwów, Rynek 38. 44

PAROWA FABRYKA

mydła i mydełek toaletowych

pod firmą

STANISŁAW ROŻNOWSKI

W KRAKOWIE

założona w roku 1874

poleca swoje znane z dobroci

MYDŁA DO PRANIA

specyalne gatunki

zaopatrzone firmą i markami ochronnemi jak:

Mydło z syreną
Mydło z krakusem
Mydło karawanowe

Nazwy i znaki tych mydeł prawnie zastrzeżone.

Wielki wybór

Mydełek toaletowych

wyrabianych na sposób francuski.

Jako nowość w kraju

Proszek mydlany 58

z syreną

już w całym świecie zaprowadzony i używany z najlepszym skutkiem.

Browar Jana Götza w Okocimie

założony w roku 1845.

PIWO JASNE - - - - - MARCOWE	PIWO JASNE - - - EKSPORTOWE
PIWO JASNE - - - - - - - LEŻAK	PIWO CZARNE - - - - - - - BOK

51

Składy i zastępstwa we wszystkich większych miastach i prowincyach.

Piwo butelkowe eksportowe i bok, „pasteryzowane", a więc dające się bardzo długo przechowywać, wysela browar także wprost skrzynkami po 50 i 25 flaszek

49

Ústřední banka českých spořitelen

Bank Centralny czeskich Kas Oszczędności.

Konto żyrowe banku austro.-węgiersk.
Adres dla telegr.: „Sporobanka, Praga".
w Pradze, ul. Owocna 15.
Konto Kasy Oszczędności 835.312.
Telefon nr. 3081.

Cel banku:
(§. 5 statutów)

a) Nabywanie pretensyi hipotecznych Kas Oszczędności ;
b) Wydawanie listów zastawnych na tego rodzaju nabyte pretensye hipoteczne.
c) **udzielanie pożyczek radom powiatowym, gminnym i korporacyom uprawnionym do pobieraia dodatków do podatków, o ile ich dochody dają gwarancyę dla kapitału i odsetek;**
d) wydawanie listów zastawnych, losujących się w przeciągu 59 lat na tego rodzaju udzielone pożyczki ;
e) udzielanie pożyczek w gotówce na dobra ziemskie aż do wysokości dającej pewność pupilarną ;
f) nabywanie nieruchomości na cele towarzystwa, jakoteż w drodze egzekucyi na pokrycie należytości ;

Przyjmujemy i oprocentowujemy wkładki:

Kwity kasowe	Książeczki wkładkowe
3% wypowiedzenie 8 dniowe	3½% wypowiedz. 60 dniowe
3¼% „ 30 „	3¾% „ 90 „
3½% „ 60 „	4% „ 180 „

Eskompt weksli instytucyi finansowych

jak najtaniej.

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych.

Pożyczki na papiery watościowe
na 4%

Wkładki pieniężne instytucyi finansowych oprocentowujemy jak najlepiej na korzystnych warunkach wypowiedzenia

Pożyczki gminom i korporacyom na 4% z bardzo dogodnym kursem zaliczalnym.

Cel banku:
(§. 5 statutów)

g) w związku z innymi przez statut dozwolonymi interesami przeprowadzanie parcelacyi, kommasacyi i sanacyi posiadłości ziemskich ;
h) udzielanie pożyczek i zaliczki na książeczki austr. Kas oszczędności jakoteż na papiery wartościowe, które Kasom oszczędn. nabyć wolno ;
i) kupno i sprzedaż efektów na rachunek własny i obcy ;
k) przyjmowanie w przechowanie i zarząd rzeczy wartościowyc ;
l) **eskompt i reeskompt weksli opatrzonych przynajmniej z 2 dobrymi podpisami ;**
m) **pośrednictwo w przenoszeniu pretensyi z jednej Kasy oszczędności do drugiej ;**
n) przyjmowanie wkładek na rachunek bieżący, albo na książeczki wkładkowe, względnie kwity kasowe.

Interesa spekulacyjne zupełnie wykluczone. — Dla pobratymczych polskich kas oszczędności specyalne korzyści. — Listy zastawne i obligi banku mają pewność pupilarną. Bliższe warunki i zapytania u

Dyrekcyi.